

JAJA MUSZĄ BYĆ CZYLI O TRADYCJI WIELKANOCNEJ:-)

Drodzy Bursjanie, dziś temat świąteczny a konkretnie dotyczący tradycji Świąt Wielkiej Nocy czyli zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, który pokonał śmierć (tak jak było to zapowiedziane) i po śmierci na krzyżu w Wielki Piątek, trzeciego dnia (w niedzielę) zmartwychwstał i bardzo chce, żebyśmy też mieli w tym udział, dając nam wiele furtek w swym nieskończonym miłosierdziu np. „dziewięć pierwszych pierwszych piątków miesiąca”. To wstęp dla tych, którzy nie tkwią w tak zwanej „pułapce pięciu zmysłów” a mówiąc prościej, tak jak ja wierzących. Poczytajcie o tradycji..

Jajko to symbol nowego życia, odrodzenia i przeciwdziałania złu. Dawniej nawet wkładano je do grobów, aby oczyścić zmarłego z grzechów. W starożytności było symbolem kultu religijnego, uważano, że jest początkiem wszystkiego.

Co ciekawe, kiedyś na polskich wsiach, gdy po raz pierwszy wyprowadzono bydło w pole, na progu stajni kładziono jajko, które potem oddawano komuś biednemu z prośbą o modlitwę - żeby bydło dobrze się chowało i dawało dużo mleka. Poza tym, kiedy wybudowano dom, w każdy jego róg wkładano jajko – oczywiście na szczęście.

Tradycja święcenia jaj zrodziła się w średniowieczu w środowisku klasztorным. W chrześcijańskiej symbolice jajko od początku było związane z Wielkanocą, nawiązywało do Zmartwychwstania Pańskiego.

Tradycja malowania jaj jest bardzo stara. W starożytnym Egipcie podobno zdobiono jajka wizerunkiem skarabeusza, w Chinach natomiast pokrywano je rysunkami ptaków i kwiatów. Wokół powstawania pisanek, tradycja ludowa utrwaliła wiele legend opartych na wątkach ewangelicznych. Pierwsze piękne pisaniki miała ofiarować Piłatowi Matka Boska, aby uratować Jezusa od śmierci. Legend było wiele...

Nazwy barwionych jaj wielkanocnych pochodzą od sposobu, w jaki zostały wykonane – i tak mamy: malowanki, rysowanki, kraszanki lub byczki oraz pisaniki. W pisanikowym rysunku znajdziemy motywy stałe w całym kraju, a także właściwe tylko dla danego regionu. Na polskich wsiach malowanie pisanek dawniej było wyjątkowym rytuałem - malowały je kobiety, najczęściej dziewczęta i młode mężatki.

Niestety, dzisiaj tradycja malowania czy pisania jaj na Wielkanoc zanika. Najczęściej kupujemy gotowe barwniki lub naklejki – i też jest ładnie, ale te wykonane własnoręcznie zachwycają szczególnie.

To była wersja skrócona, mniej rozbudowana a teraz opcja rozszerzona dalej w temacie tradycji zwyczajów wielkanocnych...

Wielkanoc jest najważniejszym świętem chrześcijańskim, w którego centrum znajduje się podstawa naszej wiary – Zmartwychwstanie Chrystusa. Początkowo obchodzono ją w dzień żydowskiej Paschy, sytuację zmienił sobór w Nicei z 325 roku, w czasie którego podjęto decyzję, iż Wielkanoc będzie obchodzona w pierwszą niedzielę po wiosennej pełni Księżyca, tzn. pomiędzy 21 marca a 25 kwietnia.

Ze świętami wielkanocnymi wiąże się wiele ciekawych i wartych uwagi tradycji. O wielu z nich współcześni chrześcijanie zapomnieli – a szkoda, gdyż stanowią wspaniałe świadectwo tego, co było ważne i piękne jeszcze kilkadziesiąt lat temu, przede wszystkim dla naszych babć i dziadków. Dlatego dzisiaj mamy dla was garść informacji na temat tradycji wielkanocnych – zarówno tych, które stale są kultywowane, jak i tych zapomnianych.

Niedziela Palmowa

Święta wielkanocne są zwińczeniem trwającego 40 dni Wielkiego Postu. Bezpośrednio poprzedza je Wielki Tydzień, do którego wstępem jest Niedziela Palmowa, w przeszłości zwana także kwietną lub wierzbną. W ten dzień wierni dzisiaj przynoszą z reguły gotowe palemki, niegdyś przynosili natomiast ozdobione kwiatami, mchem czy ziołami gałązki wierzbowe, bukszpanu, malin czy porzeczek, którymi po poświęceniu bito symbolicznie domowników, aby zapewnić im szczęście przez cały rok. Więcej informacji na temat Niedzieli Palmowej znajdziesz

Topienie Judasza

Kolejną tradycją, która wiązała się z oczekiwaniem na Wielką Niedzielę, było tzw. topienie Judasza, zwyczaj już dzisiaj zapomniany, związany z obchodami Wielkiej Środy. Tego dnia topiono w jeziorze czy rzece kukłę Judasza, wleczoną uprzednio po całej okolicy na łańcuchach i okładanej kijami przez przypadkowych gapiów. Wymierzano w ten sposób sprawiedliwość na tym, który zdradził Jezusa.

Pogrzeb żuru i wieszanie śledzia

Kolejnymi zwyczajami związanymi ze świętami wielkanocnymi są pogrzeb żuru oraz wieszanie śledzia. Zarówno żur, jak i śledź to symbole Wielkiego Postu, spożywane niegdyś w czasie

rygorystycznie przestrzegane czasu pokuty i umartwienia. Nic więc dziwnego, że kiedy kończył się post, wylewano sagany żuru na ulice czy z satysfakcją przybijano śledzia do drzewa, karając go za to, iż przez kilka ostatnich tygodni wyganiał z jadłospisu mięso.

Świąteczne porządki

Przed świętami wielkanocnymi, tak jak zresztą i przed innymi wielkimi uroczystościami, przeprowadzano wielkie porządki. Ich głównym celem było nie tylko uprzątnięcie obejścia, ale także symboliczne usunięcie z domów, a przez to i z serc, wszystkiego, co złe, niepotrzebne, brudne i przynoszące choroby duszy. Obecnie również sprzątamy domy przed świętami wielkanocnymi, jednak głównym celem tych działań jest przede wszystkim uporządkowanie pomieszczeń, które niewiele ma wspólnego ze „sprzątaniem serca”.

Malowanie jaj

Malowanie jajek to świąteczna tradycja ciesząca się dużą popularnością zwłaszcza wśród najmłodszych. Skąd się wziął ten obyczaj?

Zwyczaj malowania jaj narodził się w Persji. Jeśli chodzi o słowiańską tradycję, to najstarsze na ziemiach polskich pisanki, pochodzące z końca X wieku, odnaleziono podczas wykopalisk archeologicznych na opolskiej wyspie Ostrówek. Wzór rysowano na skorupkach roztopionym woskiem, a następnie wkładano je do barwnika – łupin cebuli lub ochry, które nadawały im brunatno-czerwoną barwę.

W procesie chrystianizacji **pisanki włączono do elementów symboliki wielkanocnej**. Malowane jaja mają być symbolem odradzającej się do

życia przyrody, a **w chrześcijaństwie dodatkowo odnoszą się do wiary w zmartwychwstanie Chrystusa**.

W zależności od techniki zdobienia, malowane jajka noszą różne nazwy:

- **kraszanki** - powstają przez **gotowanie jajka w kolorowych barwnikach**, które nadają skorupce koloru. Dawniej były to **naturalne barwniki – łupiny cebuli, sok z buraka, kora młodej jabłoni czy łupiny orzecha włoskiego**. Obecnie wiele osób kupuje barwniki w proszku, zamiast wykorzystywać te naturalne.

- **pisanki** – wyróżniają się różnobarwnymi deseniami. **Pisanki robi się przez rysowanie na skorupce wzorów gorącym roztopionym woskiem, a następnie zanurzenie jajka w barwniku**. Do rysowania używano szpilek, igieł, słomek i drewniek.

- **oklejanki** – to **przyozdobione sitowiem, płatkami bzu, skrawkami kolorowego, błyszczącego papieru lub tkaniny jajka**.

- **nalepianki** – powstają przez ozdabianie

skorupki jajka różnobarwnymi wycinankami z papieru.

Poza powyższymi, znanymi, tradycyjnymi metodami są jeszcze rysowanki, skrobanki i drapanki.

Świecenie pokarmów

W Wielką Sobotę święcono koszyczek z pokarmami (tzw. święconka wielkanocna), w którym znajdować się musiały obowiązkowo:

- baranek jako symbol Zmartwychwstałego Chrystusa,
- mięso i wędliny jako symbol zakończenia okresu postu,
- chrzan jako zwiastun, że gorycz męki Chrystusa została zwyciężona przez słodycz,
- jajka jako symbol narodzenia,
- masło jako oznaka dobrobytu.

Święconkę wielkanocną jedzono w Wielką Niedzielę, tuż po rezurekcji, w czasie wielkanocnego śniadania.

Z obchodami Wielkiej Soboty wiązał się jeszcze jeden zwyczaj – tylko dla dziewczyn. Wierzono, że jeżeli dziewczęta umyły sobie twarz w wodzie, w której gotowano jajka do koszyka wielkanocnego, znikną wszystkie niedostatki ich urody. W Wielką Niedzielę natomiast od rana strzały petard oraz dźwięk dzwonów miały na celu obudzenie śpiących w Tatrach rycerzy oraz poruszenie zatwardziałych serc grzeszników.

My grzesznicy radujmy się bo Pan zmartwychwstał! Świętujmy to przede wszystkim oczyszczając serca, wyzbywając się złych myśli, uczynków. Zróbmy coś dobrego np. ucieszmy kogoś pomagając mu, obdarzając ciepłem, dobrym słowem...nadzieją, mimo że czasy trudne. Nie dajmy sobie zabrać świąt. Niech radują się serca nasze, tak bez lęku, bez strachu bo **„Tam gdzie zaczyna się strach, kończy się wolność”**. Zadbajmy o siebie i innych ofiarując sobie nawzajem miłość, nawet odrobinę:-)...Zadbajmy o (potrzebujących) bliźnich, którzy tak naprawdę potrzebują naszej bliskości a cierpią, chorują najbardziej przez izolację, oddalenie – to najczęstsza przyczyna chorób. Czynmy dobro w myśl słów Chrystusa: **„Coście uczynili jednemu z tych najmniejszych, mnieście uczynili.”** Nie dajmy się straszyć! Odwagi! Optymizmu! Wiary!

Rys. Piotr Rajczy

P. S. Śmigus dyngus, tym razem bez słów..

Arkadiusz Kędzior za: <https://www.kalendarzrolnikow.pl/5433/skad-wziela-sie-tradycja-malowania-wielkanocnych-jaj>, <https://www.przyslijprzepis.pl/artykul/tradycja-malowania-jajek>, <https://www.pinterest.fr>, Andrzej Mleczko,